

TVÅDIMENSIONELLA RUM

Frida Jacobsson

Examensprojekt 30 hp, Konstnärligt masterprogram i design / 120 hp
Högskolan för Design och Konsthantverk / Göteborgs Universitet / 2011

Degree project 30 hp, Design Master Program
School of Design and Crafts / University of Gothenburg / 2011

ABSTRACT

We are always surrounded by space, not just only in a room with four walls, but also when we are outdoors. Constantly we move in a flow of space that changes whenever we move. Unaware we are affected by this three-dimensional surrounding of ours, and it reacts with our perception. Many times, we choose to translate it into something two-dimensional, for example when we take a photo, recording a movie or framing a view with a window. It helps us to catch a moment, a piece of reality and restore it in our own way. In this project I've chosen to explore this process, to interpret and create my own theories about this translation from space to a two-dimensional surface. I have explored the relation between two and three-dimensionality and looked closer into scale, perspective, perception and time.

KEYWORDS

Space. Illusion. Perception. Photography. Two-dimensional. Experimental.

FÖRORD

Tack till alla ni som har stöttat mig i det här projektet, som har uppmuntrat mig i upp- och nedgångar och trott på min förmåga att genomföra ett undersökande projekt som detta. Ett speciellt tack till Thorbjörn Magnusson, min handledare, för att du hjälpt mig att driva projektet i rätt riktning och varit ett fantastiskt stöd. Tack Julia Andréasson, för din vänskap och engagemang i mitt projekt.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Abstract/Keywords.....	2
Förord.....	3
Inledning.....	5
<i>Bakgrund</i>	5
<i>Frågeställningar</i>	5
<i>Avgränsningar</i>	6
Genomförande.....	7
<i>Redskap och Metoder</i>	7
<i>Modell</i>	7
Resultat.....	9
<i>Att Fånga Rumslighet</i>	10
<i>Rum som Symbol</i>	12
<i>I Gränslandet</i>	14
<i>Rumslig Illusion</i>	15
<i>Ett Portabelt Rum</i>	17
<i>Rumsliga Skikt</i>	19
<i>Inramning</i>	20
<i>Perception</i>	22
<i>Tomrum</i>	23
<i>En Känsla av Skala</i>	25
<i>Perspektiv</i>	27
<i>Tvådimensionella Rum</i>	29
<i>Från 3D till 2D</i>	31
<i>Tid och Rum</i>	33
Sammanfattning.....	35
Reflektion.....	36

INLEDNING

Rumslighet är något vi ständigt omger oss med, vare sig vi är i ett faktiskt rum med fyra väggar eller utomhus. Vi rör oss hela tiden i ett flöde av rymd som förändras i samband med att vi förflyttar oss. Omedvetet tar vi in och tolkar denna tredimensionella värld, som reagerar med vår perception. Vi påverkar hela tiden vår omgivning och omgivningen påverkar oss. Många gånger översätter vi den till något tvådimensionellt, som när vi tar ett fotografi, filmar eller ramar in en vy med ett fönster. Det hjälper oss att fånga ett ögonblick, fånga en bit av verkligheten, och ta vara på den, ge den ett andra liv.

Jag ville i detta projekt undersöka denna process närmare, vad som egentligen händer i denna översättning av rum till en tvådimensionell yta. Jag ville undersöka relationen mellan två- och tredimensionalitet och titta närmare på skala, perspektiv och vårt förhållande till vår omgivning, till rumsligheten.

Projektet var för mig ett sätt att försöka förstå vad som egentligen händer mellan den tvådimensionella och tredimensionella världen. Jag ville hitta ett nytt förhållningssätt till min omgivning och försöka förstå vad det egentligen är som händer. Det jag fann ville jag även nå ut med till andra, få andra att se det jag har kommit fram till och på så sätt skapa nya diskussioner. Dessa diskussioner har redan ägt rum under projektets gång och startar på nytt de gånger jag visar mitt arbete för någon. Det är ett ämne som berör de flesta på något sätt och som många förhåller sig till på olika sätt.

BAKGRUND

Bakgrunden till projektet grundar sig i ett stort intresse både för rum och fotografi. Jag har egentligen alltid haft ett liknande förhållningssätt till dessa två områden. Precis som vid skapandet av ett rum handlar fotografi för mig om att jobba med balans och komposition mellan färg, form, ljus och funktion/syfte. Allteftersom mitt fotointresse växt vid sidan av mina rumsliga studier på HDK ville jag hitta ett sätt att förena dessa två områden och undersöka dem ur ett, för mig, nytt perspektiv. Jag valde därför att undersöka rum genom kameran vilket kom att handla mycket om relationen mellan det tvådimensionella och tredimensionella.

FRÅGESTÄLLNINGAR

De frågeställningar som jag har haft med mig från projektets start har jag valt att inte gå djupare in på för att försöka besvara utan mer ha som punkter att förhålla mig till under projektets gång. De var i början en bra start för att se vad det egentligen är jag skulle undersöka. Dessa frågeställningar var:

- På vilka olika sätt kan man uppleva tvådimensionella tolkningar av rum?
- Det är mycket vi tar för givet i den tvådimensionella och tredimensionella världen, som exempelvis perspektiv och skala. Hur kan jag vrida och vända på dessa självklarheter och få andra att bli uppmärksamma på vad det egentligen är vi ser och upplever?
- Det börjar med en rumslighet och slutar med en tvådimensionell yta som betraktas av någon.

Hur kan jag se på den process som det tvådimensionella resultatet genomgår vid tolkningen av en rums-
lighet?

AVGRÄNSNINGAR

Mängder av litteratur och fakta finns inom de olika områden jag i detta projektet har berört, såsom rum-
spsykologi, perception och perspektivlära, men det har jag använt mer som inspiration i mitt sökande.
Med tanke på den begränsade tiden i ett mycket stort område tyckte jag att det blev mer intressant om
jag kunde utgå ifrån mig själv och tolka min omvärld i bild snarare än i ord. Mitt fokus har legat på den
visuella upplevelsen snarare än det teoretiska och litterära, vilket har fått mig att se vad som händer och
har inte bara fått mig att intellektuellt förstå.

Genom att välja olika inriktningar har jag automatiskt uteslutit många andra. För mig var det viktigt att
få en bredd i projektet för att kunna få ett grepp om det som händer mellan den tredimensionella och
tvådimensionella världen. Undersökningsområdet är oändligt och detta projekt känns mer som en början
snarare än ett slut.

GENOMFÖRANDE

Projektet är uppbyggt av en rad experiment som jag sedan har utvärderat och dragit slutsatser om. Under processen har jag valt att gå på känsla och undersökt det som intuitivt fallit mig in och känts aktuellt för stunden. Min skissbok har varit en personlig plats för planering av nya experiment, inspiration och tankar. Varje experiment utvärderade jag och samlade resultaten i en blogg¹, både för att på ett tydligt sätt klargöra för mig själv vad jag gjort och för att nå ut till andra. Det var viktigt för mig att hela tiden få feedback från utomstående, eftersom deras upplevelse ofta gav mig nya intressanta synvinklar på mitt arbete. Eftersom jag har varit så djupt inne i mitt projekt hela tiden har det varit bra att ibland kunna fråga andra hur de upplever mina experiment och om de tankar som de får.

Experimenten valde jag att hålla mycket enkla just för att ha tid att fånga in den bredd jag ville ha med i projektet. Jag tyckte det var viktigt att få med och belysa olika delar som påverkar vår tolkning av vår omvärld. Samtidigt satsade jag på att fördjupa mig inom vissa områden, en fördjupning som skedde automatiskt, utan vidare eftertanke, då experimenten efterhand blev mer omfattande. Från början trodde jag att projektet skulle vara mer resultatnriktat och att jag från undersökningsfasen skulle göra en tillämpning av något slag. Men resultatet blev istället hela processen, uppbyggt av en mängd experiment, vilket såhär i efterhand känns som den bästa lösningen.

REDSKAP & METODER

Kameran var under projektets gång mitt främsta redskap för att tolka min tredimensionella omgivning. Genom linsen studerade jag min och kamerans relation till rumslighet. Genom att fotografera mina experiment blev det ofta ytterliggare en tolkning av den rumslighet jag upplevde på plats. Många gånger förlorade jag en del av den rumsliga upplevelsen men ibland tillförde kamerans tolkning något extra till experimentet. I de flesta fall så förstår man ändå experimentens innerbörd. Experimenten genomförde jag med enkla medel, och jag använde mig av neutrala objekt för att de inte skulle ta uttryck från experimentens budskap.

Varje tanke och experiment i projektet startade i mitt skissbok, där jag utvecklade idén fram till dess att det var genomförbart med ett tydligt syfte. Det var många experiment som sorterades bort på vägen som visade sig vara mindre relevanta och för tidskrävande. Ofta hade jag en ganska tydlig idé kring vad experimentet skulle resultera i men i de flesta fall blev det något helt annat. Resultaten överraskade mig på olika sätt, vilket gjorde det ännu mer intressant för mig och uppmuntrade ofta till fördjupningar. Många gånger valde jag att inte fördjupa mig just för att jag kände att jag ännu inte hade fångat in den bredd jag ville åt. Det fanns så många fler experiment i mitt skissblock att genomföra innan jag ville fördjupa mig alltför mycket i ett. Denna fördjupning skedde istället under den senare delen av projektet.

Det var viktigt för mig att under projektet få upp experimenten i större skala istället för en skiss på ett papper. Experimenten tog då helt nya, oförväntade uttryck. Det var även viktigt att vid varje experiment tänka igenom hur jag skulle genomföra det, med vilka medel, i vilken skala osv, för att belysa det på bästa sätt.

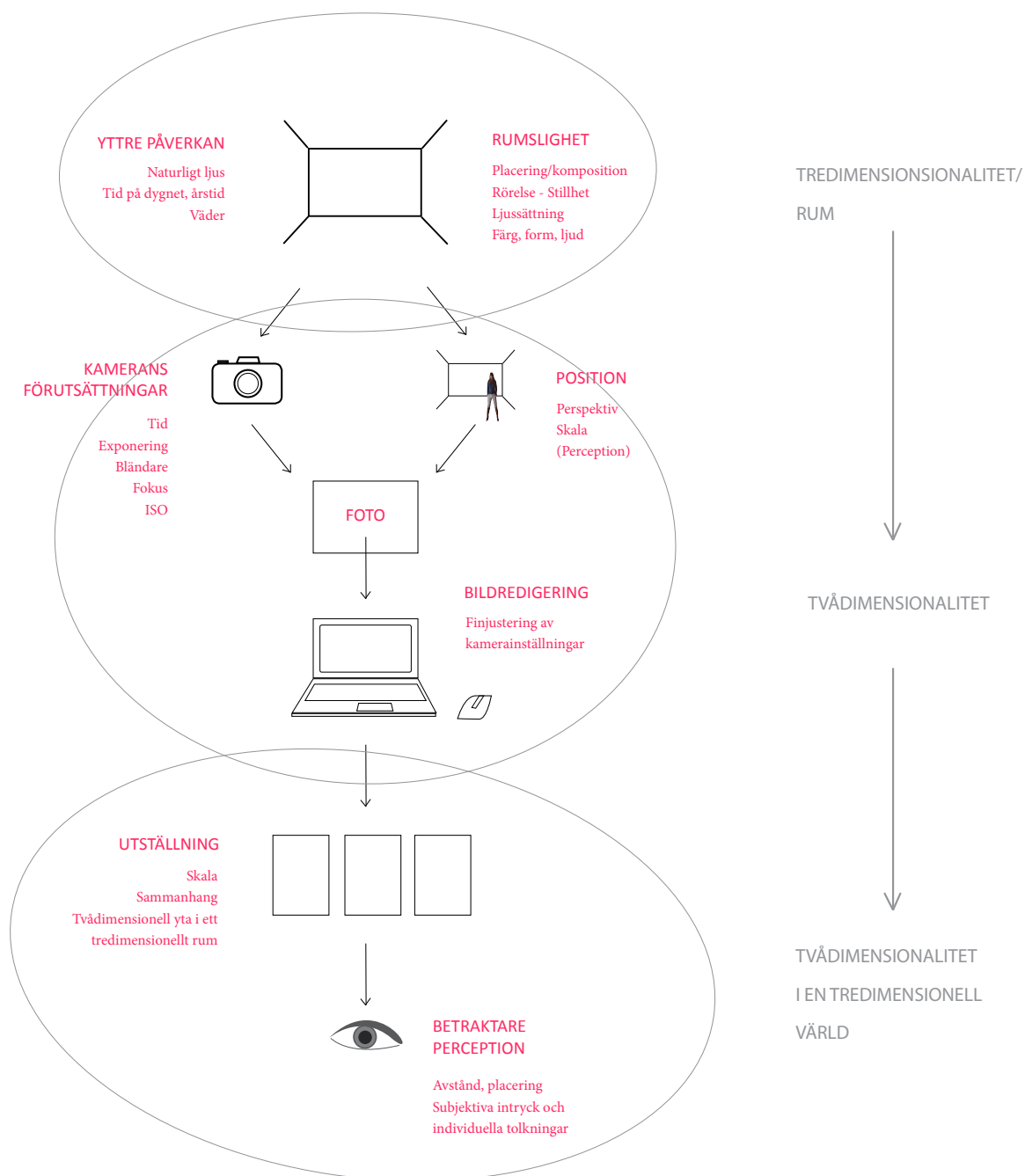
---

¹ <http://fridajacobsson.tumblr.com/>

MODELL

Jag startade genom att i en modell planlägga vad som händer i den process då vi väljer att tolka rum till en tvådimensionell yta. I modellen lyfter jag fram de kanaler som rummet transporteras igenom och som visar var jag har chans att påverka tolkningens uttryck. I sin helhet visar modellen hur ett rum fraktas från den tredimensionella världen till något tvådimensionellt för att sedan hamna i ett nytt tredimensionellt sammanhang i exempelvis en utställning. Det är intressant hur rum kan fraktas igenom dimensioner i oändlighet och tolkas om och om igen.

Denna modell blir en hjälp för mig att i framtida projekt se hur jag kan förhålla mig till rum ur ett tvådimensionellt perspektiv.

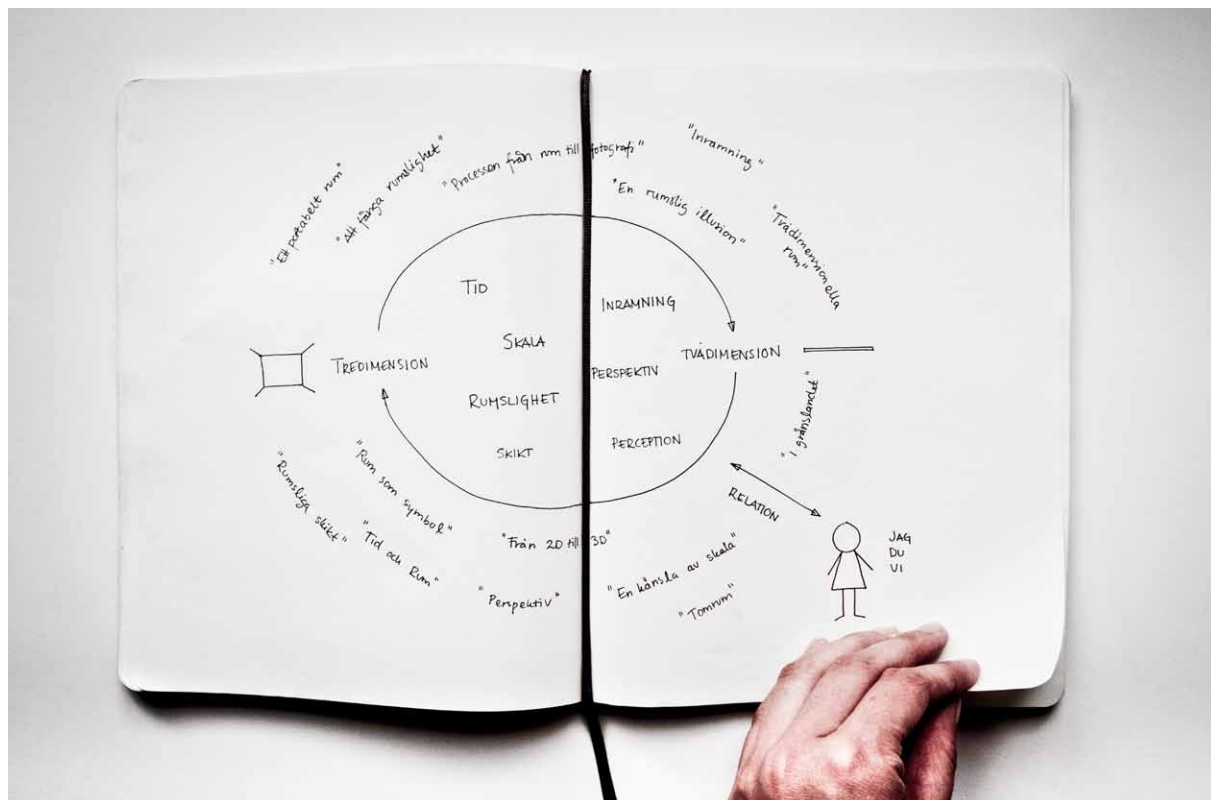

RESULTAT

Min process står för resultatet i detta projekt. Processen bygger på egna slutsatser och teorier utifrån en mängd fotografier och experiment, där jag vill ställa frågor snarare än att hitta korrekta svar. Jag valde att bevara processen och samla den i en bok där man kan följa mitt sökande i att försöka förstå och se vad som egentligen händer runtomkring oss i vår tolkning av rum. Mina tankar och teorier är subjektiva och jag vill med mitt projekt hellre starta diskussioner än att hitta korrekta svar, då jag vet att detta inte är möjligt. Boken blir för mig ett minne av min process men också en inspirationskälla för mig i min framtida yrkesroll och förhoppningsvis för andra som visat intresse för mitt projekt. Jag har även en önskan att med mitt projekt och med min bok nå ut till andra och sprida mina nyfunna insikter och upplevelser vidare. Jag vill få andra att se och ifrågasätta något som många av oss tar för givet.

Bokens struktur är, liksom min process, uppbyggd på en känsla av flöde utan inbördes ordning. Rum, tid, skala, perspektiv och perception är exempel på faktorer som hela tiden rör sig i samklang och påverkar varandra. Allt är en del av det tredimensionella och vårt betraktande av det.

Nedan redogör jag i bild och ord för min process som även går att följa i boken. Jag har delat in varje område som jag velat beröra i olika kapitel vilket har gett boken dess struktur. Boken kommer från och med juni 2011 finnas tillgänglig i Göteborgs Universitetsbibliotek, Konstbiblioteket.

En illustration av projektets innehåll.

ATT FÅNGA RUMSLIGHET

Sovrum, stadsrum, mellanrum – vad är rum egentligen? Eller rättare sagt, vad är inte rum? Kanske vi ska skilja på den klassiska synen på rum med fyra väggar och den rumslighet som vi faktiskt ständigt omger oss med. I följande experiment gav jag mig in i rumslighetens värld och ställde mig frågan: Hur kan jag fånga känslan av rymd som finns överallt runtomkring oss, men som vi ofta tar för given? Jag och min kamera gav oss ut på en resa genom staden, skogen och diverse hem för att försöka fånga rumsligheten.

REFLEKTION

Kameran visade sig vara ett mycket bra verktyg för att fånga in känslan av rumslighet på så sätt att jag hade möjligheten att jobba med fokus, kort skärpedjup och positionering på olika sätt. Bäst resultat uppnåddes om jag på avstånd zoomade in rumsligheten och hade en låg bländarfaktor. Fokus låg precis på den rumslighet som jag ville belysa. Utomhus insåg jag att jag fångade lättare in rumsligheten när jag fotograferade från en låg position, då marken blev ytterligare en yta som ramade in rummet. Dessa ytor eller objekt som ramade in gav rumsligheten en tydligare karaktär.

Jag insåg snart att det var mycket lättare att fånga rumslighet inomhus än utomhus. Inomhus var det lättare att hitta väggar och punkter som på olika sätt ramade in rumsligheten. Dessa rum var ofta i mindre skala vilket gjorde att jag hade större avstånd till dem. Detta gjorde dem lättare att fånga. Rumsligheterna utomhus hade ett mycket större spektra gällande skala; de gick hela tiden in i varandra och var mer föränderliga.

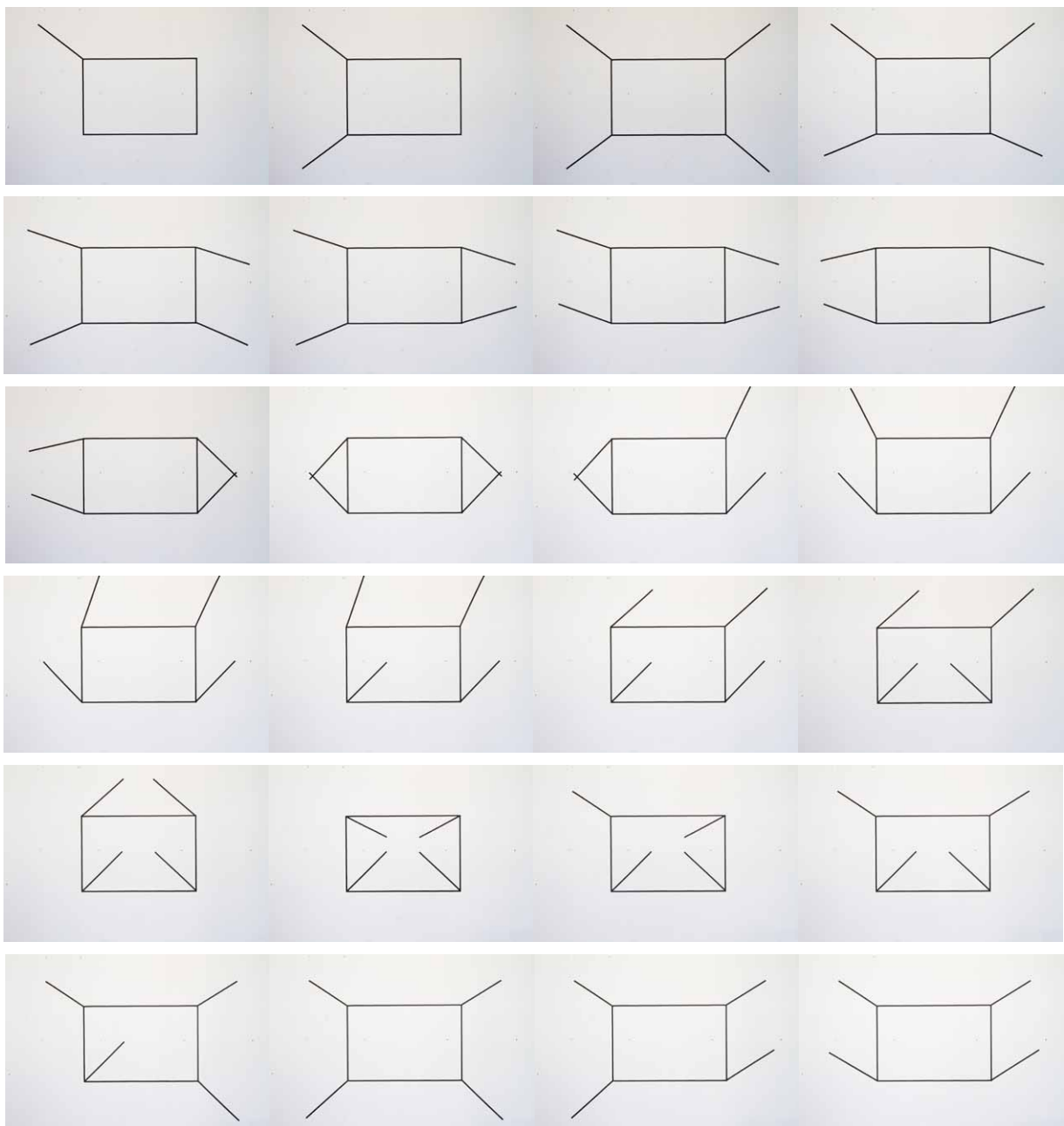
I de bilder där jag valde att ta in färg ökade rumskänslan. Färg gav mig ytterligare information som vi annars kan gå miste om. Jag insåg att även vi människor ställer in skärpa och fokus med våra ögon, något vi inte alltid är medvetna om. Våra ögon är ett redskap, precis som kameran, med vilka vi försöker tolka vår omgivning. Vår relation till rummet är till skillnad från kameran mer konstant, föränderlig och direkt, utan några mellanhänder.

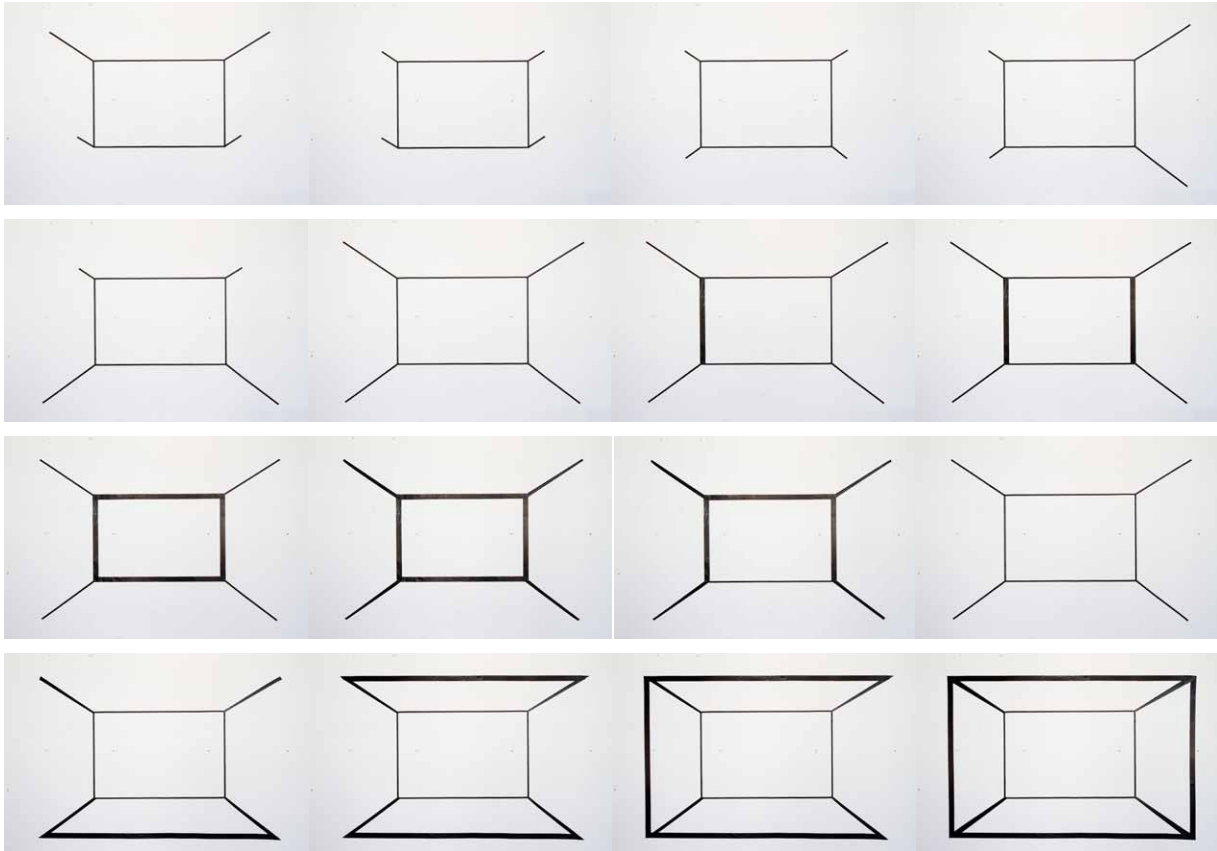

RUM SOM SYMBOL

En symbol vi väl känner igen är rutan med fyra streck som utgår från varje hörn – en klassisk symbol av rum som är väl inpräntad i vårt medvetande. Men vad är det egentligen vi ser? Hur kan en enkel symbol ge en sån stark känsla av tredimensionalitet? I detta experiment ville jag se vad som händer om jag tejpar upp symbolen i större skala på en vit vägg och låter den inta olika skepnader. Vad händer med vår uppfattning av rumssymbolen?

Experimentets resultat visar sig bäst som ett rörligt bildspel men får i denna rapport följande form.

REFLEKTION

Beroende på hur jag utformade denna rumssymbol gav jag olika karaktär till rummet. Genom att variera streckens i olika vinklar och längder, gav det mig en valfrihet i vilket perspektiv jag vill visa upp rummet. Beroende på hur jag vinklar strecken upplever jag rummet på olika sätt och min position till rumsillusionen förändras. Det är intressant att se hur linjerna ändrar ett rums karaktär men också var i processen linjerna börjar gå ifrån rums känslan till att bli något annat, mer av ett objekt. När jag började variera tjockleken på linjerna blev rums känslan tydligare och mer djupverkande.

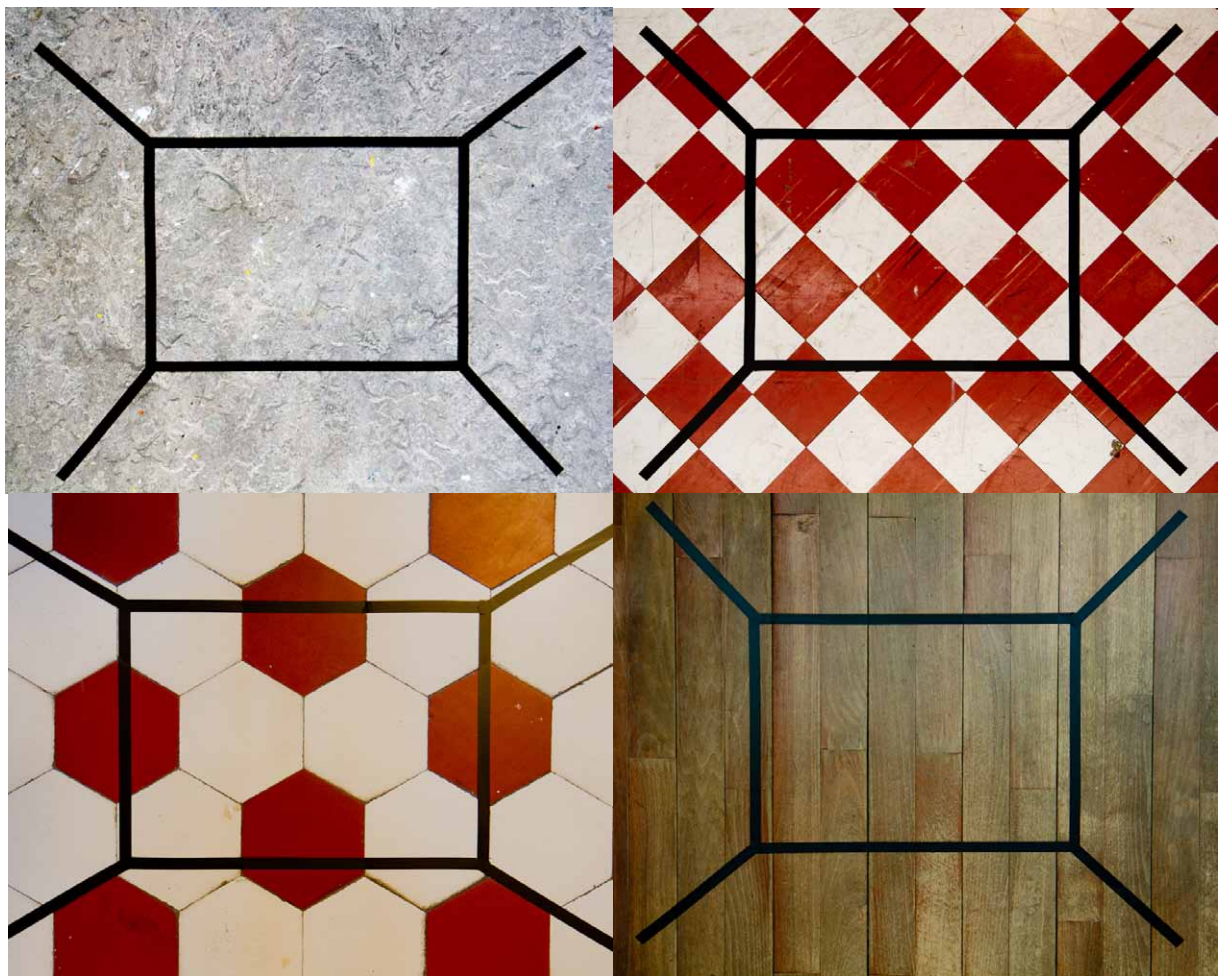
Det finns mycket i detta experimentet att utveckla och fördjupa sig i. Under genomförandet testade jag att blanda in färg men hindrade mig på vägen då jag kände att mer eftertanke behövdes för att ta in ytterligare en parameter så stor och viktig som färg. Jag valde här att begränsa mig till rumssymbolens form för att inte göra projektet alltför stort och ogreppbart. Detta kom att bli en genomgående tanke under projektets gång, just att ha mer fokus på form och den händelseprocess som sker i förhållande till oss betraktare, snarare än att ta in alltför många parametrar i experimenten såsom färg, ljus etc.

I GRÄNSLANDET

I detta experiment ville jag se hur stark rumssymbolen egentligen är. Kan jag fortfarande känna känslan av rum trots att symbolen vilar på en mönstrad yta och på så sätt distraherar våra ögon?

REFLEKTION

Efter att ha placerat ut rumssymbolerna på de mönstrade ytorna upplevde jag fortfarande symbolen som väldigt stark i sitt uttryck trots den tvådimensionella ytan. Övrigt uppstod ett spännande möte mellan mönstret och symbolen, mellan det tvådimensionella och tredimensionella, trots att båda rent fysiskt tillhör den tvådimensionella världen. Återigen bevisas det för mig hur stark rumssymbolen är för oss betraktare. Hur den lämnar sin tvådimensionella yta och inkräktar på den tredimensionella världen. När vi ser och upplever denna symbol med vår perception placerar vi den någonstans i gränslandet, i mellanrummet mellan rum och yta. Och hur vi upplever symbolen beror på vår position. Detta möte mellan det tvådimensionella och tredimensionella är något jag tror kan skapa spännande uttryck för oss betraktare när man jobbar med rum och är något jag kommer ta med mig.

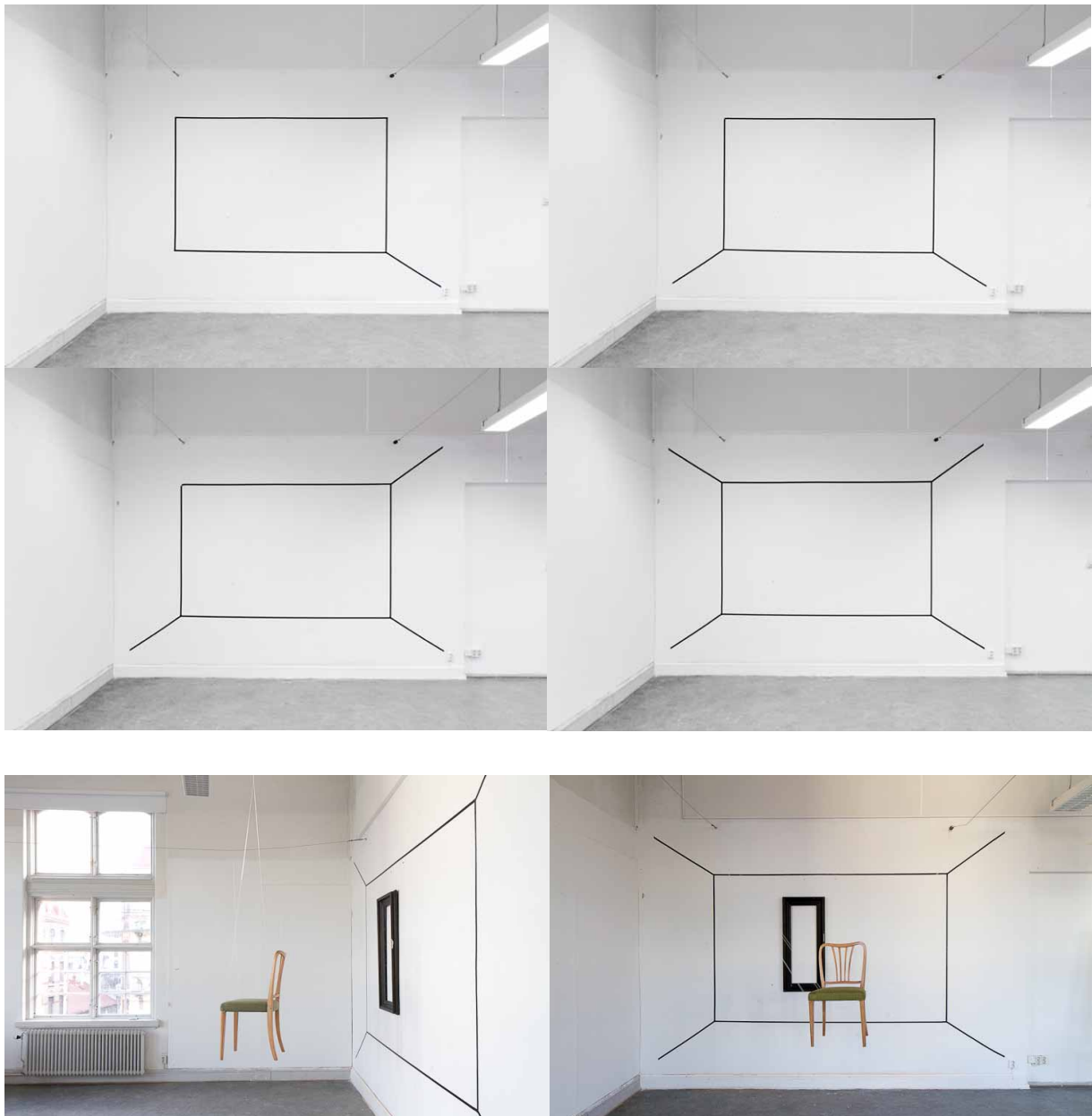

Rum möter yta i en tvådimensionell värld.

RUMSLIG ILLUSION

I detta experimentet ville jag se vad som händer om jag illustrerar en illusion av ett rum på en vägg för att sedan tillföra tredimensionella objekt framför. Jag började med att skapa illusionen av rum med hjälp av svart tejp. Först skapas en ruta, och när sedan de diagonala linjerna placeras ut blir känslan av ett rum genast mycket starkare. Jag upplever förändringen även när jag vistas i rummet, jag tror dock inte på det, jag vet att det inte är verkligt. När jag sedan ser den tvådimensionella bilden genom kameran ser det illustrerade rummet helt verkligt ut.

Jag tillför sedan tredimensionella objekt framför för att se vad som händer med min upplevelse av rummet. Jag placerar objekten i rätt höjd och med rätt placering för att uppnå en balanserad vy framifrån.

När jag sedan ramar in vyn med kameran, och utesluter större delen av installationens sammanhang tror jag på bilden i kameran. Kamerans inramning av illusionen begränsar seendet och får betraktaren att uppleva en verklig tolkning av ett rum på fotografiet. Ett rum utan skuggor och toningar, lite som en ljusbox. Ett tvådimensionellt rum har skapats, som jag i mina ögon upplever och tror är tredimensionellt.

REFLEKTION

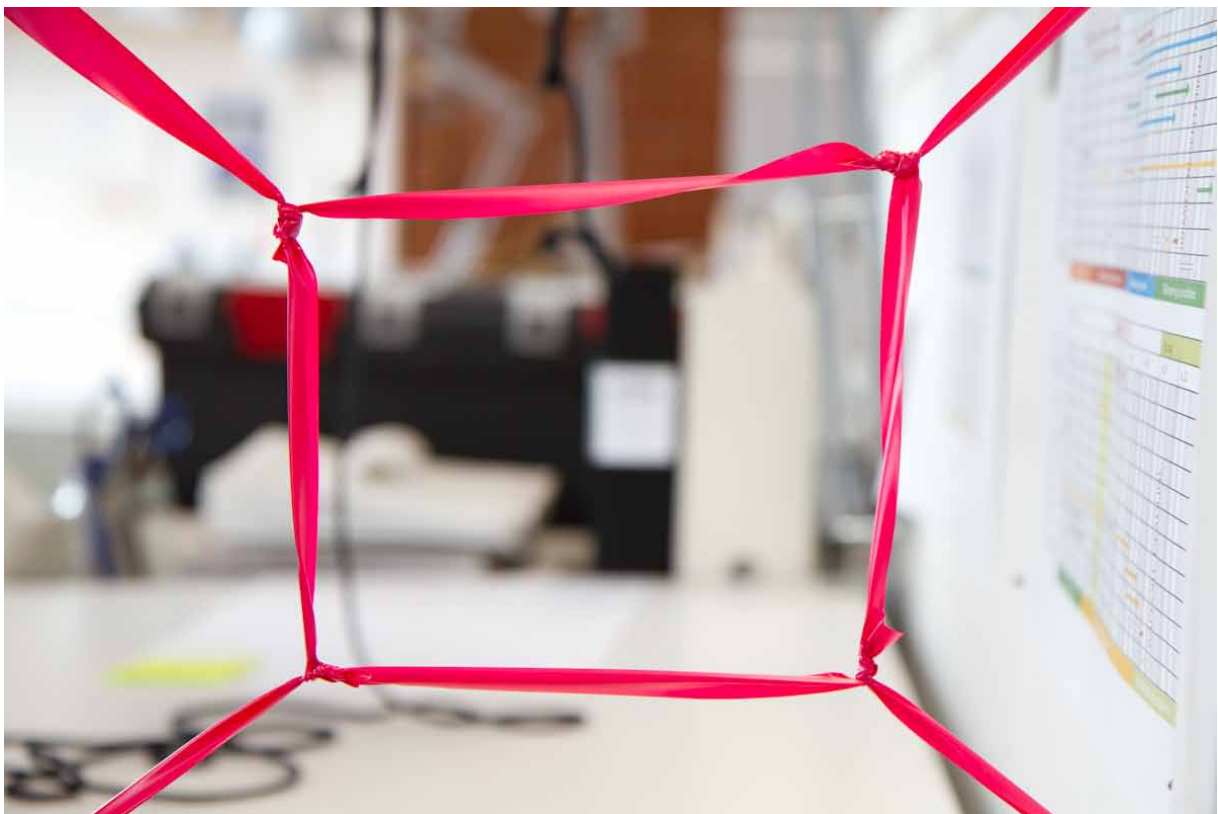
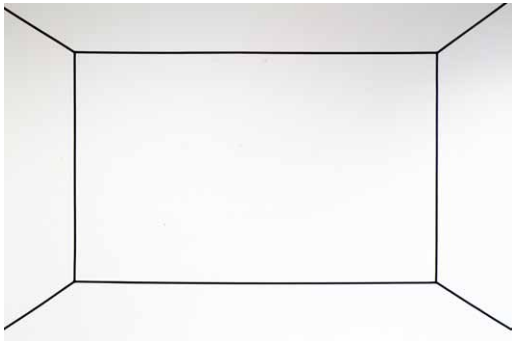
När en stol hängs in i rummet känns det naturligt på fotografiet, förutom att den på något sätt ser inklippt ut. Jag saknar även de toningar som ljuset skapar på väggarna i ett rum. Vad händer om jag möblerar rummet med ytterligare objekt och ljus? Här valde jag dock att begränsa mig.

När jag fotograferar och betraktar installationen inser jag hur viktig min position är i förhållande till den. Men trots att jag är medveten om den tvådimensionella illusionen ger den mig en känsla av rumslighet från många vinklar. Återigen insåg jag att jag inte behöver ett faktiskt rum med fyra väggar för att skapa känslan av rum.

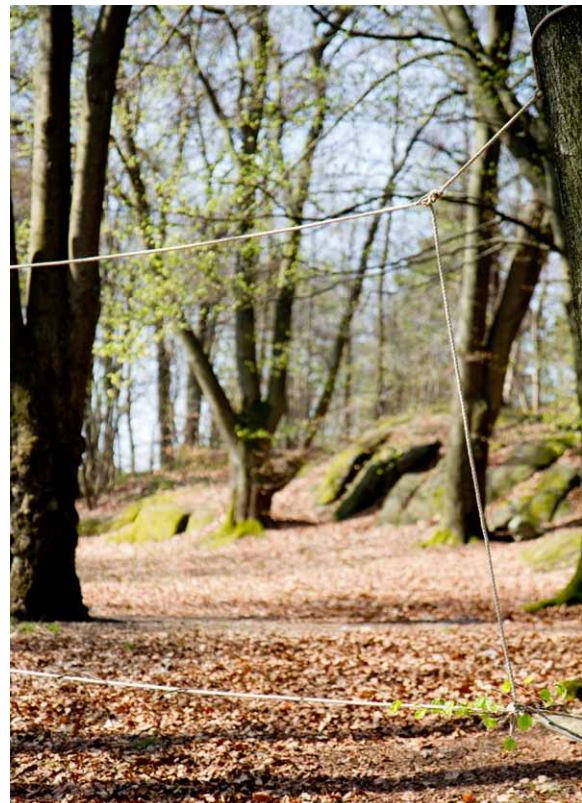
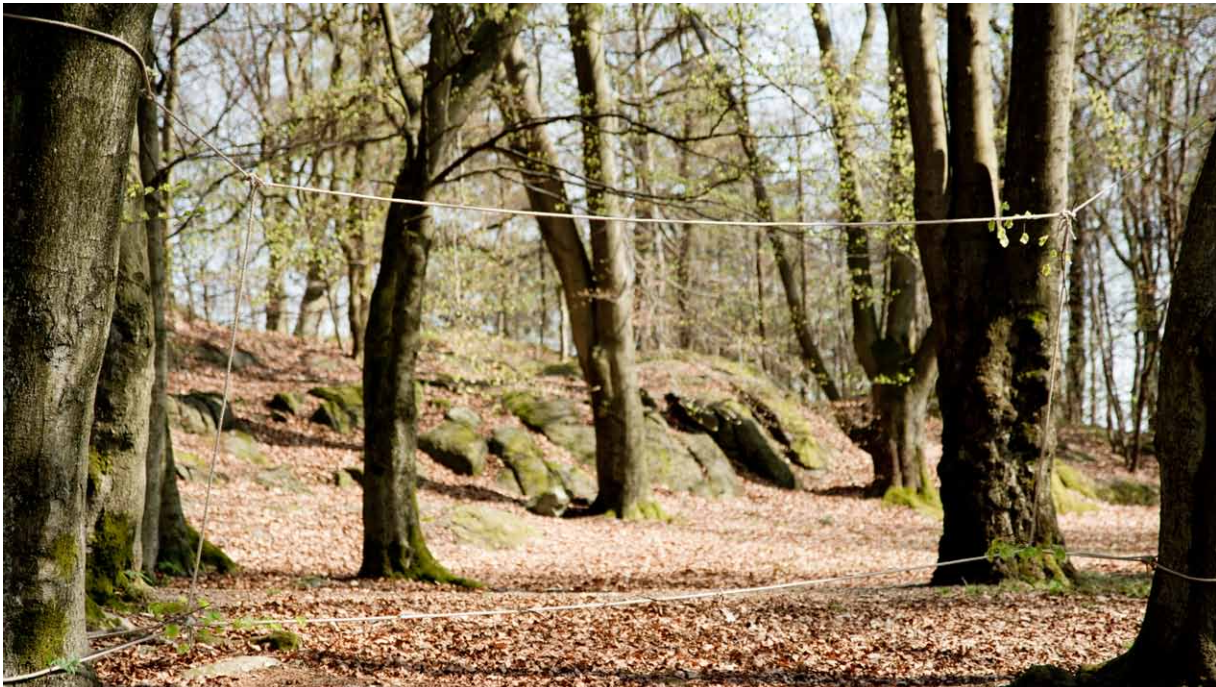

ETT PORTABELT RUM

Så hur möter vi denna diffusa bild av rumslighet med den mer traditionella symbolen för rum, som vi direkt kopplar till det tredimensionella? Jag fick idén om ett portabelt rum som man kan ta med sig överallt, inte bara för att på olika sätt kunna iscensätta illusionen av ett rum, utan även för att kunna belysa den värld av rum som omger oss.

I följande fotografier får ni se exempel på ett sådant möte där jag valde att rama in en plats i skogen. Jag gjorde en diskret inramning genom att hänga upp en rumssymbol av rep mellan träden. För att sammanföra rumssymbolen med miljön ytterligare klädde jag delar av repet med kvistar.

En plats i skogen.

REFLEKTION

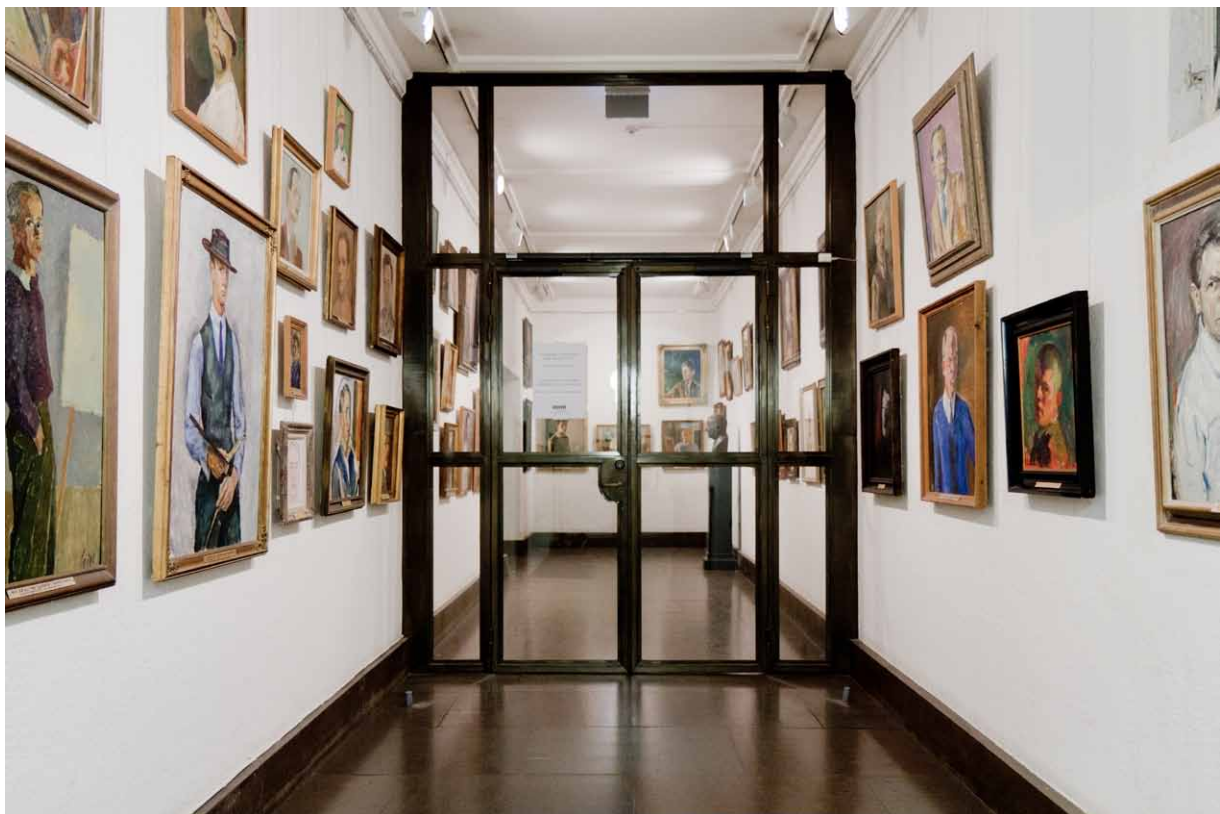
Jag tror att man skulle kunna åstadkomma många fler spännande möten på detta sätt, genom att variera materialet på rumssymbolen, anpassa till en miljö och addera olika objekt till installationen. Men det är lättare att gå vidare med en sådan idé om fotografiet har något specifikt syfte, ett ändamål. Här vill jag mer belysa det som en möjlig metod.

RUMSLIGA SKIKT

När jag i mitt fotograferande har jobbat med olika skärpedjup och lagt fokus på olika punkter blir det tydligt hur jag med kameran kan fånga in olika skikt av rum. Kameran är ett bra verktyg för att fånga in skikt då vi har svårare att urskilja dessa med våra ögon. Vi kan lättare känna av hur vi fokuserar om vi har något riktigt nära som vi sedan jämför med något längre bort. Testa att placera handen en bit framför ena ögat och byt sedan fokus från handen till miljön bakom. Det blir tydligt hur man bara kan fokusera på ett ställe i taget.

REFLEKTION

Jag tror att vi i verkligheten skulle kunna tänka mer på samma sätt, att jobba mer med olika skikt, nivåer, vyer och ståndpunkter i skapandet av ett rum. Både i djup och sidled. Det gör att vi får en större kontroll på helheten, och har möjlighet att jobba med alla de riktningar som finns i ett rum på ett bättre sätt.

En korridor i Göteborgs Konstmuseum.

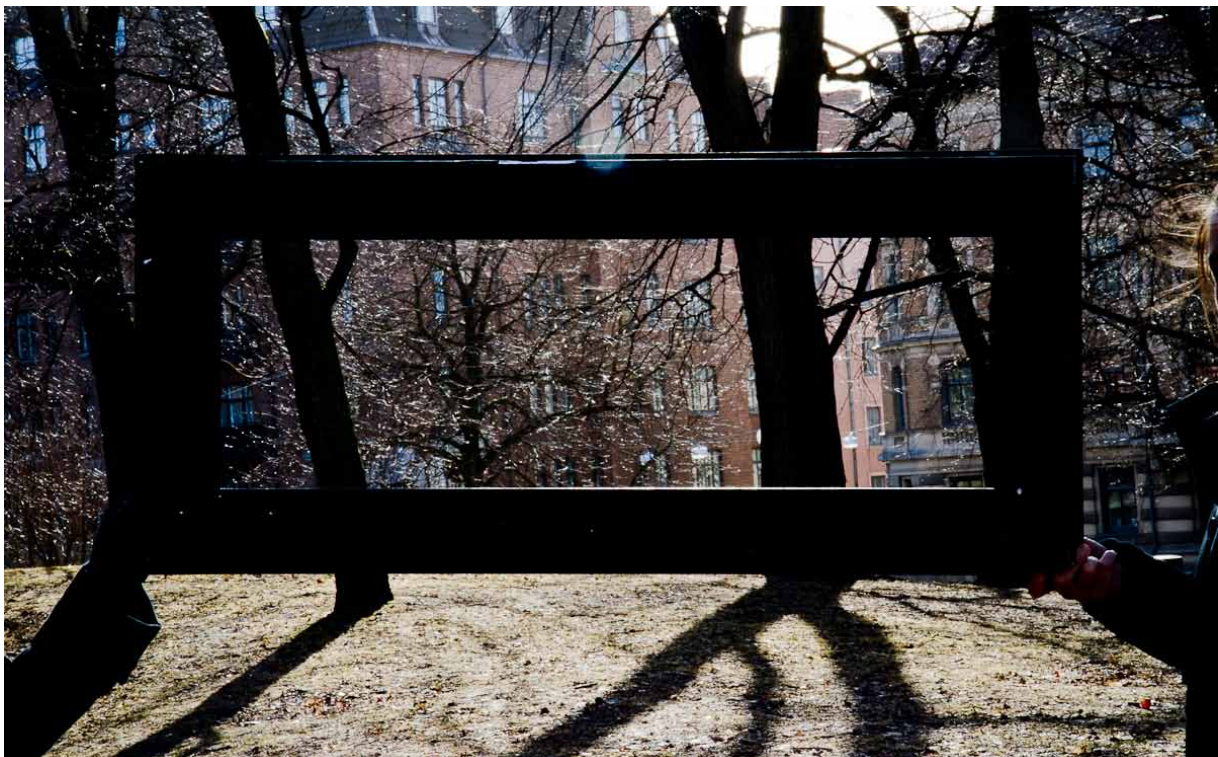
INRAMNING

Genom att ta ett fotografi, filma eller sätta upp ett fönster framför en vy, gör vi en inramning - ett slags urval av vad vi vill se, belysa eller ta vidare på något sätt. Vi vill begränsa vårt vida synfält för att ge fokus åt något specifikt. Att rama in något som vi annars är vana att se kan göra att vi ser det med nya ögon när vi avgränsar området. I många fall kan vi uppskatta det på nytt och vi försköner på så sätt verkligheten.

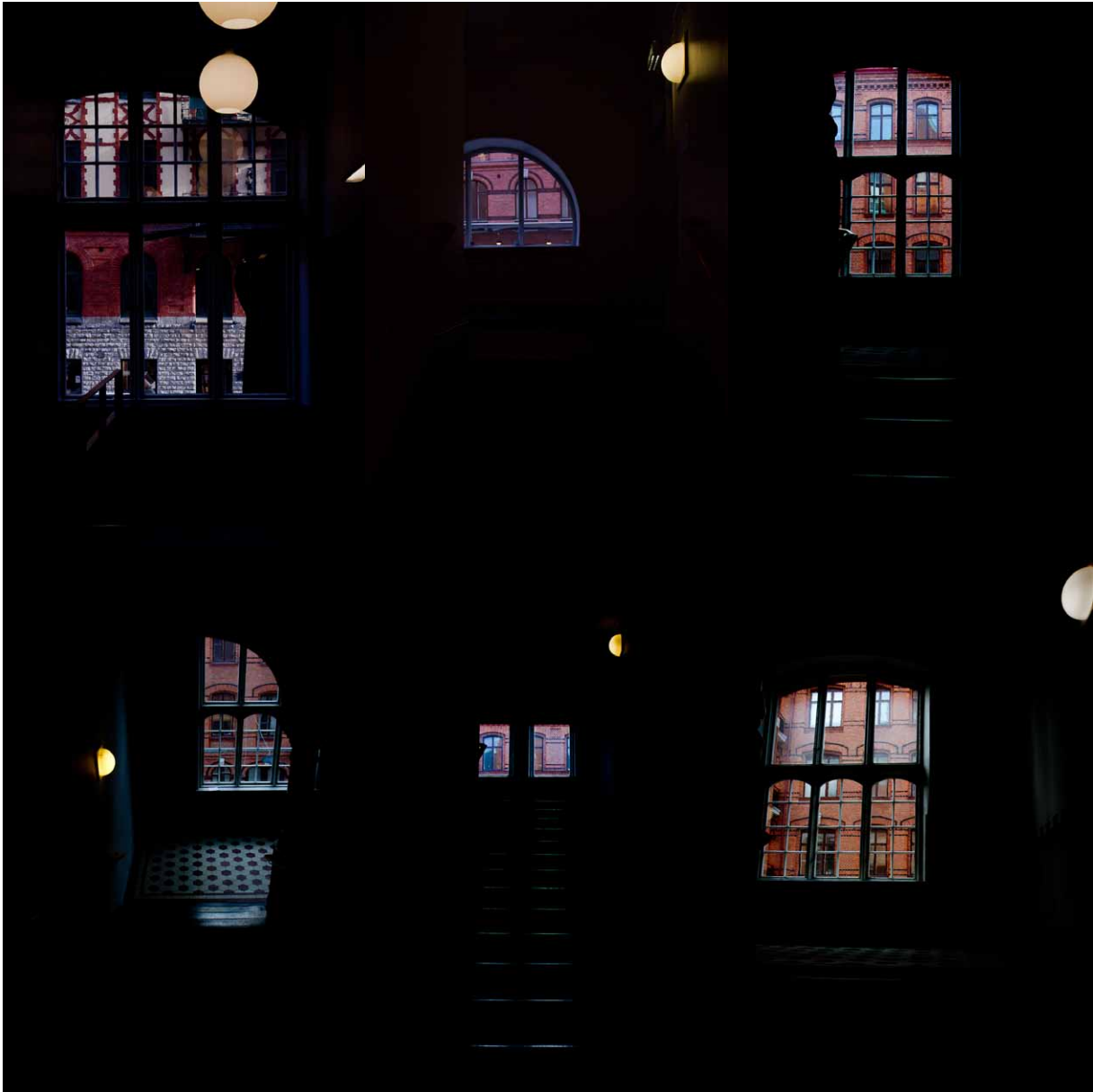
I följande fotografier ville jag belysa hur mycket av verkligheten vi faktiskt utesluter när vi väljer att rama in något. Vad väljer vi att rama in och hur gör vi det?

Inramningen utesluter här en stor del av verkligheten.

En större inramning av det verkliga rummet. Här får vi mer information om verkligheten.

Ett urval av fönster som visar rummet utanför.

REFLEKTION

Fönster sätts in för att släppa in ljus i de flesta byggnader. Jag tror att det är viktigt att då ha i åtanke vad vi väljer att rama in och på vilket sätt vi gör det. Förutom att fönster ger karaktär till rummet både innanför och utanför, skapar de också en tvådimensionell yta som på håll gör att rummet utanför upplevs mer som en bild.

Jag har kommit fram till att rama in, det är ett sätt att "tvådimensionalisera" verkligheten, den tredimensionella världen. Är det ett fönster som sätts upp för att rama in en tredimensionell vy så vill vi begränsa synfältet och få det att, på håll, upplevas mer som en bild. På nära håll kan det dock innebära att vi vill få betraktaren att titta ut. Hur vi som betraktare bemöter dessa ytor är också något vi måste ha i åtanke.

PERCEPTION

I detta experiment ville jag sammanföra två fotografier genom att dela upp dem och placera dem omlott med lika mycket utrymme var. Den ena bilden är på nära håll, medan den andra är på längre avstånd och har ett tydligare perspektiv. Resultatet visar att jag endast ser vad en av bilderna föreställer, den andra är omöjlig att läsa. Hur kommer det sig att en bild är lättare än en annan att förstå, trots att de upptar lika mycket yta i vårt synfält?

REFLEKTION

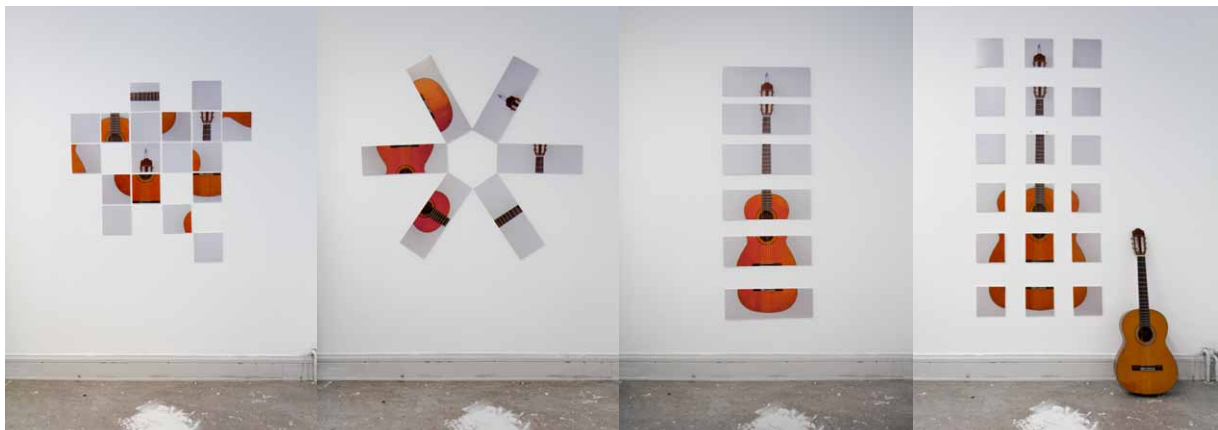
Experimentet visar att en bild på nära håll är svårare att uppfatta än en bild på långt håll. Att ju längre avstånd vi har till det som är framför oss desto mer information får plats i vårt synfält och när vår hjärna. Men det beror också på vilken typ av information som visas i synfältet, eftersom viss typ av information är lättare att ta till sig. Ett exempel på sådan information är en bild med ett enkelt perspektiv och balanserad komposition. Detta är något vi kan ha i åtanke även när vi jobbar med rum, att kompositionen är balanserad så att man som betraktare snabbt förstår rummet och dess budskap.

TOMRUM

Hur vi uppfattar vår omvärld är inte alltid i överensstämmelse med verkligheten. Det är många detaljer vi inte lägger märke till i vår omgivning och vår hjärna fungerar på så sätt att vi hela tiden sorterar, organiserar och förenklar det vi ser, anpassat till hur vi är som personer och väljer att tolka vår värld. Detta för att vi snabbt ska få en uppfattning om var vi befinner oss i relation till vår omgivning.

Som betraktare är vi alltid del av ett eller flera rum, samtidigt som vi står utanför ett annat. I följande experiment ville jag titta närmare på hur vi kan läsa ett objekt på olika sätt. Hur vi pusslar ihop det som inte syns för att få ett grepp om verkligheten och vårt behov av att hela tiden förstå vad vi ser, trots att det inte alltid är så tydligt. Det är intressant hur vi kan tolka ett och samma objekt på så många olika sätt beroende på de skepnader objektet tar. Bara genom att skapa tomrum och ändra placering av delarna kan vi få en gitarr att ändra form och storlek.

Ett exempel är bilden längs till höger, där jag skapat en illusion av en större gitarr genom att dra isär delarna. Den tredimensionella gitarren och gitarren på den tvådimensionella ytan är i exakt samma skala.

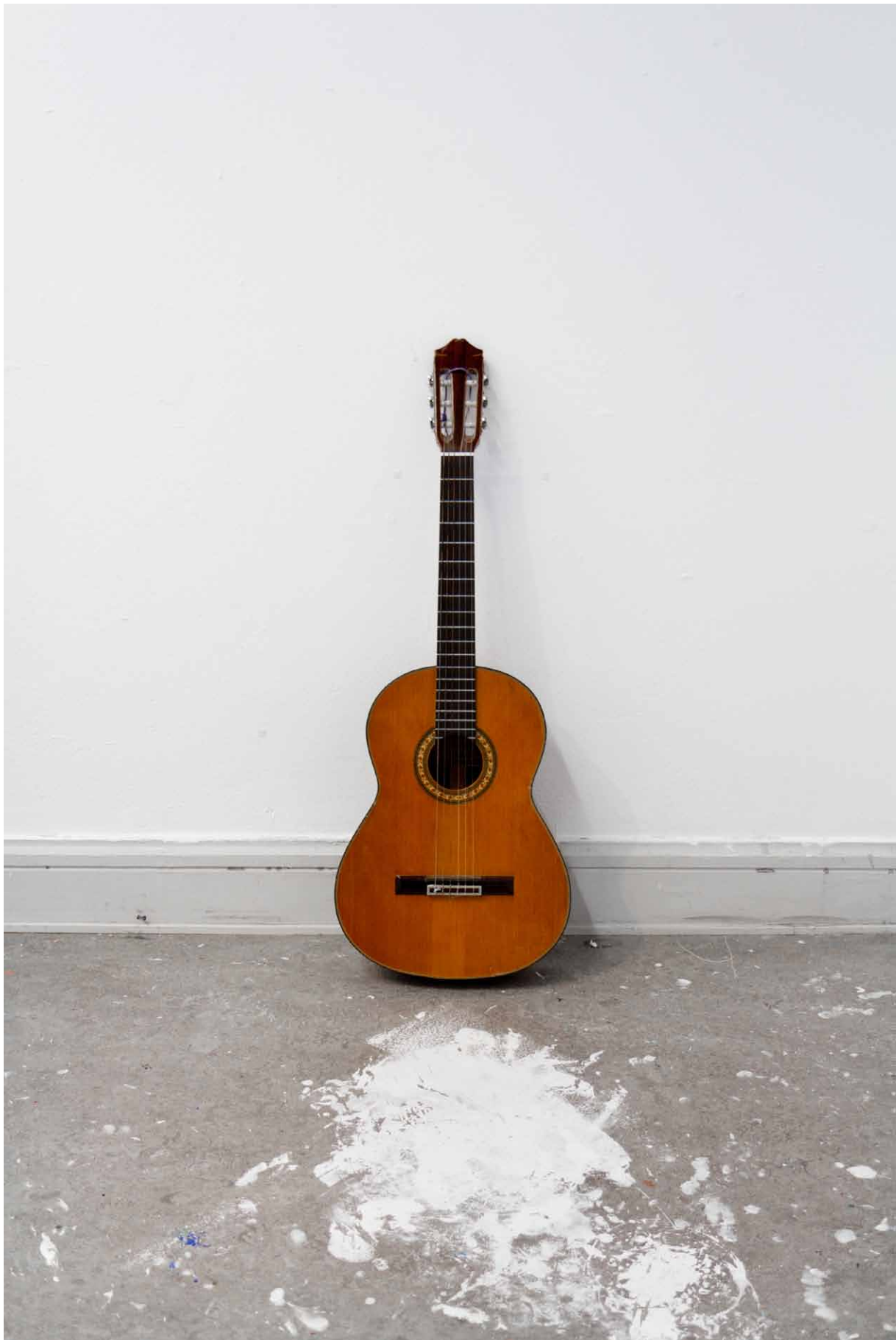

Genom att separera delarna och placera dem på olika sätt intar gitarren olika skepnader.

REFLEKTION

Beroende på hur vi placerar delarna av en bild eller objekten i ett rum, påverkar dessa komponenters egenskaper och placering helheten. Det får mig att tänka på hur man skulle kunna se på ett rum mer som en tvådimensionell yta där jag skulle kunna skapa illusioner som ändrar rummets form och karaktär rent visuellt. Kan man genom att dra isär möblerna få en känsla av rum i större skala?

Jag kom att tänka på hur vi ofta uppfattar ett rum som är helt tomt som ganska litet. Men när vi väl ska fylla rummet med möbler så blir man förvånad över hur mycket som får plats. Det är ett fel som jag tror många gör, just att man börjar möblera med alldeles för små beståndsdelar för att man tror att det inte får plats större möbler. Då blir även känslan av rummet mindre och mer plottrigt.

Den tredimensionella gitarren.

EN KÄNSLA AV SKALA

Skala handlar om en relation till vår omgivning, till objekten vi omger oss med. Genom att se objekt i olika skalor kan vi relatera våra positioner till omvärlden. Det kanske är så vi faktiskt håller balansen och har möjlighet att stå rakt? Tänk dig att den lilla myran på marken plötsligt skulle bli en jätte, hur omtumlande det skulle vara. Du skulle säkert tappa balansen och falla bakåt och till och med börja ifrågasätta din existens. Vi är vana att saker och ting har sin skala; det är en trygghet för oss. I följande experiment ville jag hitta ett sätt att belysa detta. Belysa vilka faktorer som gör att vi uppfattar objekt i olika skalor. Avstånd, tydlighet, storlek – allt påverkar skalorna.

Pallarna har samma opacitet, men den högra upplevs vara närmare eftersom den är större.

Den högra stolen upplevs vara närmare eftersom den både är större och tydligare än den vänstra.

Stolarna upplevs ha samma avstånd till betraktaren eftersom den vänstra är tydligare men den högra är större.

REFLEKTION

Genom att känna till skalans effekter tror jag vi kan få större kontroll över upplevelsen av ett rum. Jag kan då jobba med objektens material och färger genom att reglera transparens och svärta. Jag skulle till exempel kunna lura ögat genom att få objekt att kännas vara på längre avstånd än vad de rent fysiskt är.

Vad skulle hända om de självklarheter vi har kring skala plötsligt rubbades?

PERSPEKTIV

Att objekten runtomkring oss ändrar form och storlek efter hur vi rör oss kring dem är något vi kanske inte alltid tänker på. Det är något självklart för oss. Det är ju så vi får reda på vår position i förhållande till dem. Tekniskt sätt så har ett objekt alltid ett fast mått, men i våra ögon så förändras objektens storlek och form beroende på vår relation till dem. Hur skulle jag kunna jobba med det upplevda måttet snarare än det reella i rum?

Jag hade en gång en kund som skulle beställa en solavskärmning till ett fönster. När jag frågade om måtten så nämnde hon att fönster ju alltid var bredare längre upp än där nere. Hon trodde att det hon upplevde med perspektivets inverkan var ett faktiskt mått. Väldigt korkat tänkte jag först, men såhär i efterhand, bara ett annat sätt att se på saken. Båda stämmer ju egentligen. Skillnaden är hur man väljer att mäta, visuellt och upplevelsemässigt eller tekniskt.

REFLEKTION

Jag tror vi bör lägga mer tyngd på det visuella än vad vi gör idag. Det visuella styr mycket av hur vi upplever rum, och är viktigt att ha i åtanke tillsammans med de mer tekniska egenskaperna. Egenskaper som fyller funktioner av hur ett rum bör fungera och vara uppbyggt. Med det visuella i åtanke tror jag att vi kan skapa upplevelser av rum som man med faktiska mått inte kan räkna ut. Vi behöver då öka vår förståelse för hur vi som betraktare fungerar i relation till vår tredimensionella omgivning.

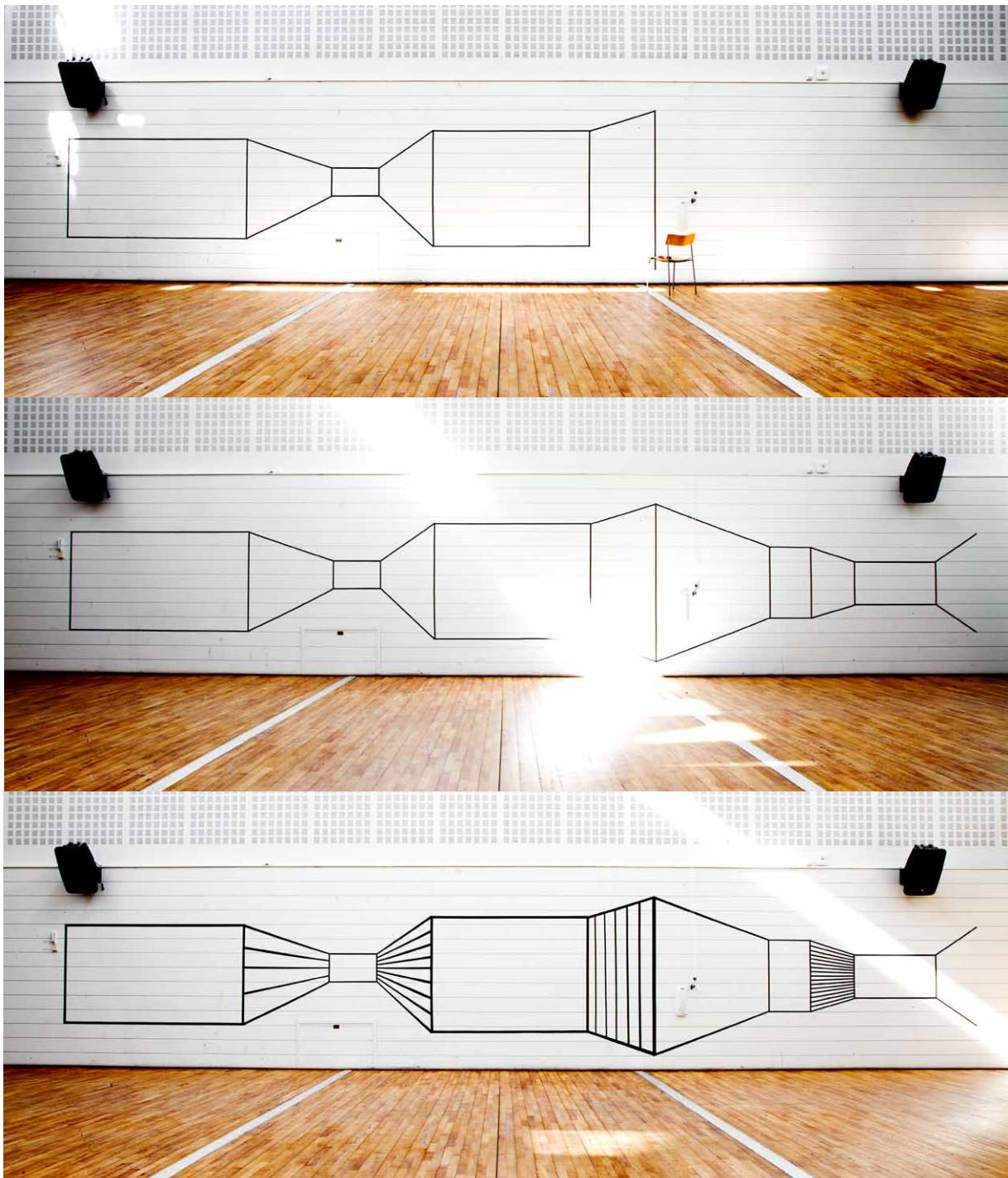
Att tänka mer rum som visuella upplevelser tror jag kan förebygga oönskade överraskningar och ge oss bättre kontroll över slutresultatet och vår helhetsuppfattningen av rummet.

Ett fönster som har anpassats efter trapphusets vinklar.

TVÅDIMENSIONELLA RUM

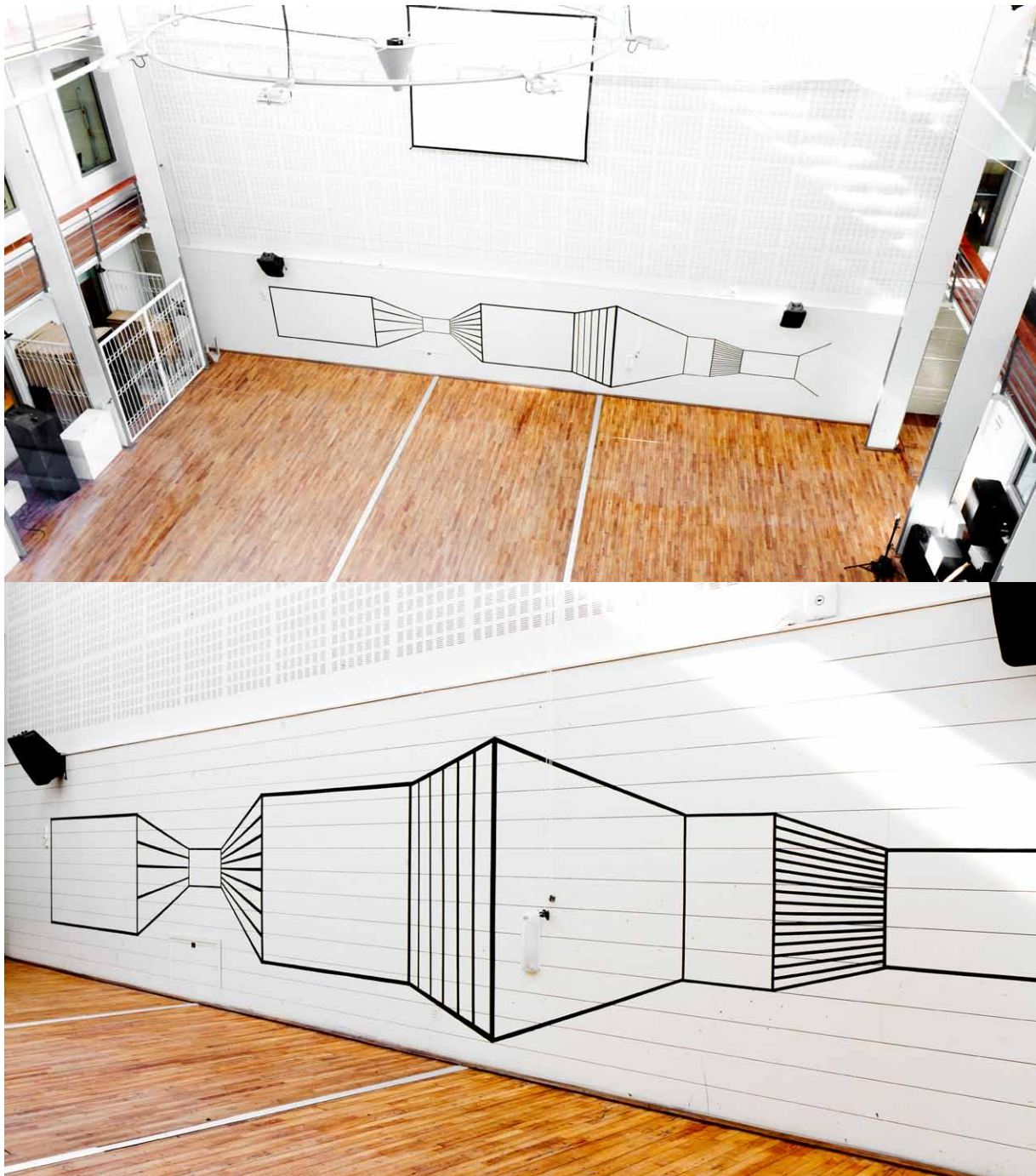
Hur mycket av den tredimensionella känslan kan jag framkalla i den tvådimensionella världen? I följande experiment ville jag se hur stark känsla av rumslighet jag kunde få fram genom att använda mig av en vit vägg och 120 meter svart tejp. Här har jag tagit den klassiska rumssymbolen ett steg längre och ökat i skala. Den rumsliga känslan uppstod tidigt och nådde sin maximala effekt när jag började jobba mer med djupverkan. Detta gjorde jag genom att skapa strukturer och variera tjockleken på tejp, ju närmare mig som betraktare desto bredare tejp.

REFLEKTION

På grund av den stora skalan blev experimentet en häftig upplevelse. Vem kunde tro att så mycket rums-känsla kunde skapas på en tvådimensionell vägg? Jag insåg hur rummen började inkräkta på min tredimensionella sfär, i rummet mellan vägg och betraktare. Vad händer egentligen i detta mellanrum?

Jag valde att hålla detta experiment enkelt men det finns mycket man skulle kunna utveckla och undersöka vidare. Som till exempel att addera färg, olika strukturer, ljus och objekt för att se vad som händer med den rumsliga upplevelsen.

Det var intressant att se hur perspektivet även funkade i sidled.

FRÅN 3D TILL 2D

I detta experiment ville jag se vad som händer om jag omvandlar en tredimensionell stol till en tvådimensionell bild av en stol.

Till en början var jag helt säker på att det inte skulle bli några problem, men när jag skulle ta fotografiet började jag dock inse verkligheten. Jag upptäckte så många faktorer som spelar in och som jag från början inte hade räknat med. Vilket avstånd ska jag ha till objektet? Från vilken vinkel? Varifrån kommer bilden sedan att upplevas? Hur förändras skalan då? Mängder av frågor kom upp, men när jag insåg att jag skulle behöva en matematiker till hjälp bestämde jag mig för att bara sätta igång.

Resultatet blev allt förutom det jag från början förutspått. Spontant när jag ser på bilden så tror jag blint på att alla proportioner stämmer. Men när den placeras in i sitt verkliga tredimensionella sammanhang stämmer ingenting längre. Det mesta blir skevt, förvridet, ändrar storlek och mått till skillnad från omgivningen som bara är. En förändring har skett i processen och bilden på stolen är inte längre verklig, den stämmer inte överens med verkligheten hur gärna vi än vill tro på det. Plötsligt förstår jag centralperspektivets innerbörd på ett sätt ord inte kan förklara.

Det var omöjligt att få bilden att passa in perfekt, men med hjälp av kameran kunde jag hitta vinklar som fungerade någorlunda. Lägga märke till hur mittenrutorna i golvet i den vänstra bilden passar in medan de yttre intar en annan form. I den högra bilden jämförs den tredimensionella stolen med den tvådimensionella. Det enda måttet som tekniskt stämmer är dynans framkant.

REFLEKTION

Trots att bilden av stolen inte passar in rent fysiskt, passar den ändå in visuellt. Den fyller rummet med illusionen av ett tredimensionellt objekt och ger rummet karaktär. Detta är en metod jag skulle kunna använda när jag jobbar med rum på olika sätt där objekten mer ska fylla ett visuellt syfte snarare än ett funktionellt.

Den tvådimensionella stolen tillsammans med den tredimensionella.

TID OCH RUM

Allteftersom projektet fortskridit har jag insett tidens förhållande till rummet, två parametrar som går hand i hand, som förändrar och påverkar varandra i sin rörelse framåt. Det verkliga rummet kan jag bara uppleva genom att befinna mig i det. På ett fotografi ser jag endast en tolkning av detta rum då det ofta handlar om ett ögonblick. Men hur kan jag göra denna tolkning så tydlig som möjligt? Hur kan jag fläta in tid och rum och återge mer än bara ett ögonblick?

Jag valde här att göra en rad experiment med längre slutartid där jag själv kunde påverka vad jag ville belysa inom tidsramen. Jag fotograferade med öppen slutare i ett becksvart rum och belyste med blix och ficklampa de objekt jag ville ta in i bilden. Jag fick en helt annan kontroll över slutresultatet än när jag fotograferar under ljusa förhållanden.

Ett ögonblicks rum.

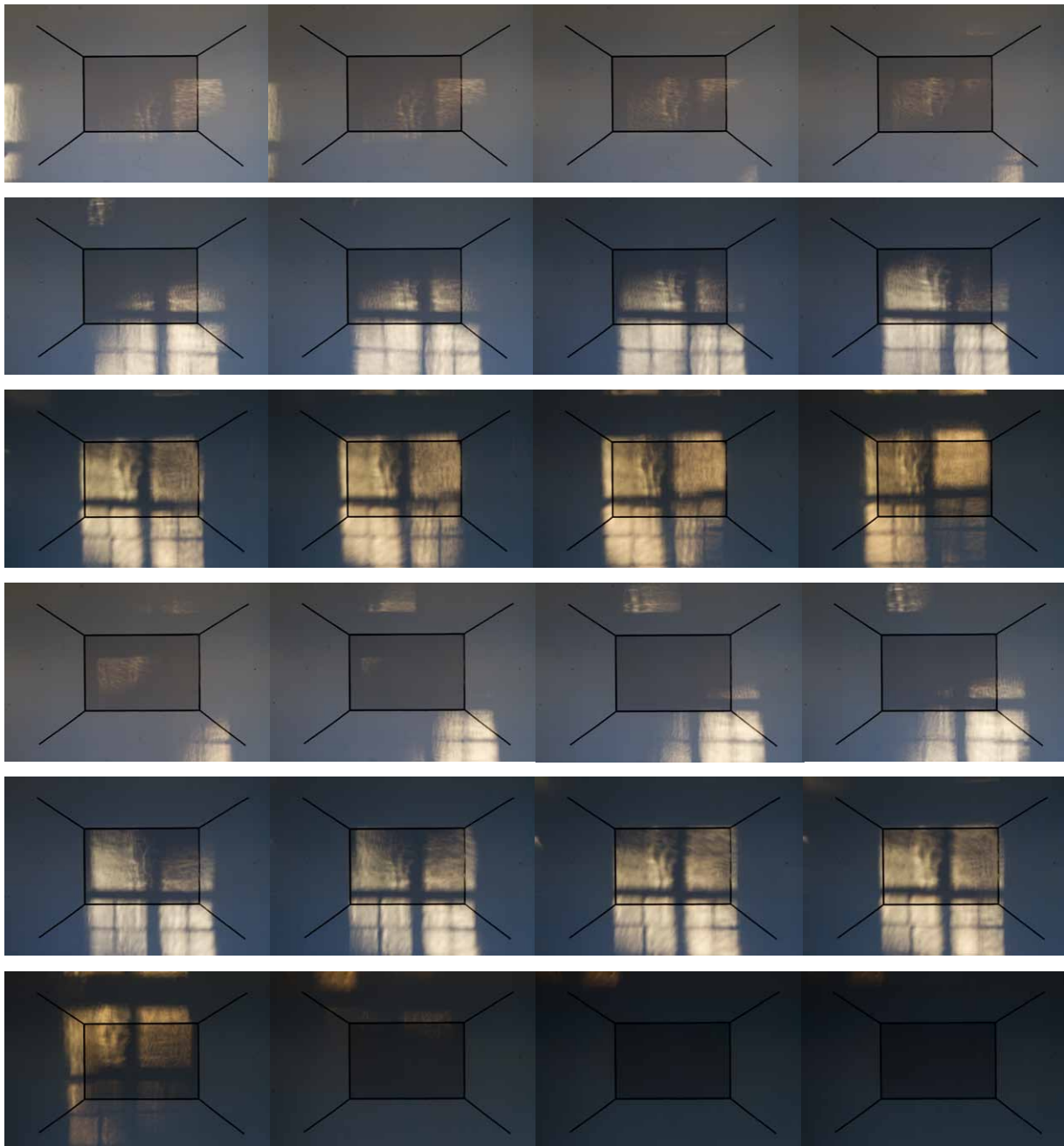
Med öppen slutare belyser jag en utklippt fågel i ett becksvart rum.

En förflyttning i tid.

Jag gjorde även ett bildspel med ljusets förändring av ett rum som visar på hur tiden speglar rummets karaktär. Ljuset är en av många parametrar som påverkar det ögonblick av rum som vi vill fånga i ett fotografi. I film har vi däremot möjlighet att fånga in så mycket mer, där kan vi ta in tiden i rummet.

Fotografierna bör egentligen visas på fullskärm som ett bildspel för bästa upplevelse.

En tolkning av tid.

SAMMANFATTNING/DISKUSSION

Jag har i detta projektet genomfört experiment där jag ställt den tredimensionella rumsvärlden mot den tvådimensionella bildvärlden. I dessa två världar av dimensioner står vi som människor hela tiden utanför som betraktare och har en relation till det vi ser samtidigt som vi är en del av det tredimensionella, i en rymd av rumslighet.

Jag har kommit fram till att när vi som betraktare tolkar rum, gör vi det genom att tvådimensionalisera på något sätt. I detta projekt har jag därför lyft fram de faktorer som påverkar vår uppfattning av rum, vad som händer i denna tolkning. Dessa faktorer har kommit att handla om:

Skala - vilket talar om vilket avstånd vi har till vår omvärld. Perspektiv - som visar på vår position kring ett objekt. Inramning - som styr vad vi ser och tolkar. Tid - när och under hur lång tid vi väljer att tolka. Perception - hur vår uppfattning av vår omvärld påverkas av många olika faktorer. Vissa mer generella, vetenskapligt bevisade, medan andra är mer subjektiva tolkningar.

Jag har även gjort experiment som är fördjupningar där jag hamnat i gränslandet mellan det tvådimensionella och tredimensionella. Experimenten och fördjupningarna har jag valt att hålla enkla och snabba för att hinna med den bredd av utforskande jag har velat göra och nå fram till i detta projekt.

Jag har valt att använda mig av neutrala objekt för att de inte ska ta för mycket uppmärksamhet ifrån experimentens huvudsakliga syften.

I flera av experimenten har jag valt att kombinera de olika dimensionerna på olika sätt. Genom att använda det tvådimensionella som ett verktyg i framtida rumsprojekt och ställa dessa dimensioner mot varandra, tror jag man kan skapa många nya spännande uttryck och möten.

Jag har även kommit fram till att genom att tänka mer i skikt och nivåer i rum, både i sidled och djup, kan vi jobba med rum på ett mer heltäckande sätt där vi har mer kontroll över resultatet. Att utgå ifrån olika vyer och se dem mer som tvådimensionella bilder samt att se och tolka min omvärld mer likt en kamera, med en begränsad vy och små utsnitt av verkligheten.

Vi har lärt oss att det är det tekniska måttet som stämmer, i alla fall när vi ska ta reda på ett objekts tekniska egenskaper. Men vi tolkar även objekten runtomkring oss visuellt, vilket ger oss information om vår position i förhållande till dem. Jag tror att vi i skapandet av rum skulle kunna tänka in mer den visuella upplevelsen snarare än den mätbara. Där har vi ytterligare en chans att påverka, styra och ha mer kontroll över den tolkning som sker. Att tänka in för mycket av det tekniska kan få oönskade konsekvenser, och försvaga rummets syfte. Vi bör anpassa oss mer till det som händer mellan ett objekt och betraktaren.

Detta mellanrum handlar om relationen mellan det tredimensionella och vår tvådimensionella tolkning. Denna relation är många gånger lika för oss alla; vår hjärna är uppbyggd på samma sätt vilket gör att vi läser vår omgivning på ett likartat sätt. Men vi värderar och tolkar även det som sker runtomkring oss utifrån hur vi är som personer och utifrån den bakgrund vi har.

Men med en ökande förståelse av rum och perception tror jag att vi kan ha större kontroll över vad vi vill att andra ska uppleva. Denna upplevelse är viktig för oss människor, eftersom den påverkar vår sinnestämning på olika sätt. Rum får oss att må och känna och har stor betydelse för hur vi agerar i olika situationer. Hur vi förhåller oss till vår omgivning och hur vi tolkar den är något jag har fått ökad förståelse för i detta projekt, men jag känner samtidigt att det finns mycket kvar att undersöka inom detta område.

PERSONLIG REFLEKTION

Detta projekt har för mig varit en personlig resa, där förståelsen för min relation till min omgivning vuxit sig allt starkare. Projektet har ibland känts ogreppbart och mitt behov av att hela tiden strukturera och förstå det som inte gått att ta på har drivit projektet framåt. På denna väg har jag många gånger tvingats vara lyhörd för förändringar och bryta de förningar jag haft kring olika experiment. Jag har under en stor del av projektet svävat i osäkerhet kring resultatet vilket både har varit spännande och ibland frustrerande.

Det känns som att jag bara har snuddat vid ytan på något väldigt stort, som säkert kan tolkas på många fler sätt. Detta stora har jag valt att tolka utifrån mig själv och plockat det som varit intressant för stunden. De val jag har gjort har automatiskt uteslutit många andra, och det har inte alltid funnits en förklaring till varför.

Detta projekt har, efter en tid på 20 veckor, gett mig ovärderliga kunskaper som jag kan ta vidare i mitt fortsatta arbete inom rum och fotografi. Genom att känna till och förstå de parametrar som påverkar vår upplevelse av rum, som bidrar till en slags balans, kan jag nu jobba med rum på ett helt nytt sätt.

Alla fotografier är tagna av: Frida Jacobsson